

گزارش جامع

گروه آموزشی، پژوهشی فقه و حقوق بشر

از تأسیس تا ۱۴۰۰

تهیه و تنظیم: بخش رسانه گروه فقه و حقوق بشر

آدرس: قم، میدان معلم، مرکز فقهی ائمه اطهار علیهم السلام، طبقه دوم،

گروه فقه و حقوق بشر

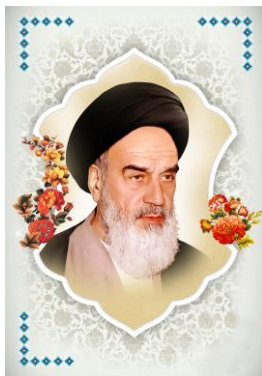
تلفن: ۳۷۷۳۰۱۷۶ و ۳۷۷۴۹۴۹۴-۰۲۵ داخلی ۱۸۹

فهرست مطالب

سخن حضرت امام خمینی ^{ره} در اهمیت فقه	۷
سخن مقام معظم رهبری ^{حفظه الله} در اهمیت فقههای تخصصی	۸
سخن آیت الله العظمی فاضل لنکرانی ^{ره} در اهمیت تخصصی شدن علوم دینی	۱۰
سخن آیت الله محمدجواد فاضل لنکرانی در اهمیت فقه و حقوق بشر	۱۱
مقدمه	۱۳
ساختار تشکیلاتی گروه فقه و حقوق بشر	۱۴
بخش پژوهش	۱۵
مقدمه	۱۷
کتابهای فقه حقوق بشر	۱۷
طرحهای در حال انجام	۱۸
گزارش توصیفی منشورات فقه و حقوق بشر	۱۹
۱. بررسی راههای محرمیت از دیدگاه فقه امامیه	۱۹
۲. ضمان آلودگی هوا از دیدگاه فقه امامیه	۲۰
۳. تنبیه بدنی کودکان در نظام بین الملل حقوق بشر و فقه امامیه	۲۰

۲۱	مقالات منتشر شده در دو فصلنامه فقه و اجتهاد
۲۲	۱. ضرورت و بایسته های فقه ورزش
۲۳	۲. روا انگاری رهایی از مخالفت با احکام شرع
۲۳	۳. گونه شناسی قراین احراز ظهور از منظر شیخ انصاری
۲۴	۴. قاعده تناسب منفعت و مسئولیت
۲۵	۵. کاربست قواعد فقه در تأمین و تضمین بُعد اقتصادی امنیت انسانی
۲۶	۶. قرینه مقابله و کارایی آن در استنباط احکام
۲۷	مقالات منتشر شده در فصلنامه های خارج از مرکز
۲۷	نشست های علمی گروه
۲۸	نشست های نقد کتاب گروه
۲۹	✱ همایش ملی فقه هسته های
۲۹	✱ سایت گروه فقه و حقوق بشر
۳۱	✱ سه نشست تخصصی فقه و حقوق بشر
۳۳	بخش آموزش
۳۵	مقدمه
۳۶	اهداف دوره تخصصی فقه و حقوق بشر
۳۶	دوره آموزش تئوری شیوه نگارش
۳۷	دیگر برنامه های دوره آموزشی
۳۷	فعالیت های آموزشی برگزار شده توسط گروه
۳۸	۱. دوره حقوق بشردوستانه (یکروزه)
	۲. دوره آموزشی «بررسی و پاسخ دهی به پرسش ها و چالش ها و شبهات
۴۱	مطروحه فراروی فقه اهل بیت (ع) در مقوله حقوق بشر بین المللی»
۴۵	گزارش تصویری
۴۷	پوسترهای نشست
۴۹	گزارش های تصویری برنامه ها

سخن حضرت امام خمینی علیه السلام در اهمیت فقه

«فقه قانون زندگی دنیوی و اخروی انسان است.»

(الاجتهاد والتقلید، ص ۱۲)

«فقه، تئوری واقعی و کامل اداره انسان از گهواره تا

گور است.»

(صحیفه امام، ج ۲۱، ص ۲۸۹)

سخن مقام معظم رهبری^{حفظه الله} در اهمیت فقه‌های تخصصی

حضرت آیت‌الله العظمی خامنه‌ای^{حفظه الله} در دیدار
رمضانی طلاب فرمودند: چند نفر از آقایان راجع
به تخصص‌گرایی بحث کردند. خوشبختانه این
کار - [یعنی] فقه‌های تخصصی - در قم شروع
شده؛ البته در مورد فقه حرف خیلی زیاد است. فقه
خیلی اهمیت دارد؛ یک عده‌ای خیال می‌کنند فقه،
چون اسمش فروع دین است یعنی کارهای فرعی؛

نخیر، فقه استخوان‌بندی و در واقع ستون فقرات زندگی اجتماعی است؛ فقه این
است. (۹۸/۲/۱۸)

این [روشن نبودن برخی مسائل] نقص از ما است، و الا فقه یعنی اداره
زندگی، یعنی تبیین نظام زندگی اجتماعی و سیاسی. اینکه ما در این زمینه
تخصص‌گرایی کنیم و تخصص‌ها را هر چه ریزتر کنیم، فکر خیلی خوبی است،
دارد هم می‌شود، منتها غفلت نشود از برخی از عیوب تخصص. سالها است
عده‌ای از متفکرین در دنیا به این نتیجه رسیده‌اند که تخصصی شدن در کنار
منافی که دارد، مضاری هم دارد. برخی از علوم بین‌رشته‌ای و مانند اینها برای

سخن مقام معظم رهبری حفظه الله در اهمیت فقه‌های تخصصی □ ۹

این است که این نقصها را جبران کند؛ شما هم اگر چنانچه دنبال تخصص می‌روید، باید به این نکته توجه کنید که تخصص خوب است، اما در کنارش ممکن است عیوبی هم داشته باشد که باید به آن برسید. (۹۸/۲/۱۸)

حوزه‌ها باید حرکت به سمت تخصصی شدن را جدی بگیرند و در فقه و اصول و بخش‌های مختلف فقهی و دیگر علوم اسلامی، تخصص و درجات تخصصی به اجرا گذاشته شود. (خامنه‌ای، سال ۱۳۷۰)

سخن آیت‌الله العظمی فاضل لنکرانی رحمته الله در اهمیت تخصصی شدن علوم دینی

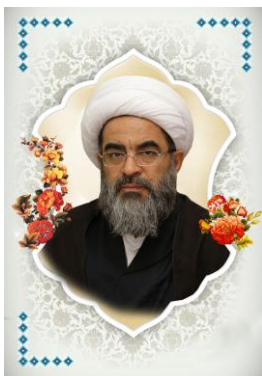
این علمی (فقه) که من و شما با آن سروکار داریم، مشکل‌ترین علوم عالم است و این به خاطر ارزش و اهمیت این علم و ارتباطی است که با آخرین قانون الهی دارد. در آینده باید هر موضوعی با شرایط خاص خودش تحقق پیدا کند. در این برهه خاص، با چشم‌پوشی از بسیاری شرایط هر کسی توانایی علمی و عملی برای تعلیم معارف

دینی داشته باشد در فضاهای مختلف اقدام به تبلیغ معارف دینی می‌کند؛ اما در آینده این چنین نیست. در آینده متخصصان علوم دینی باید این کار مهم و خطیر را به عهده بگیرند همان‌گونه که اساتید دانشگاه، هر کدام در فنی متخصص‌اند و در رشته تخصصی‌شان تدریس می‌کنند، در معارف هم متخصصان علوم دینی این‌گونه باید کار را بر عهده بگیرند؛ وگرنه اثرات منفی زیادی را بر جای خواهد گذاشت.

سخن آیت الله محمد جواد فاضل لنکرانی دام‌ظله

در اهمیت فقه و حقوق بشر

چند سال قبل در همین مرکز فقهی ائمه اطهار علیهم‌السلام به عنوان اینکه وظیفه اصلی این مرکز بحث‌های تحقیقاتی و پژوهشی است اعلامیه جهانی حقوق بشر مورد بحث و نقد قرار گرفت. ما همچنین معتقدیم که اسلام نسبت به حقوق بشردوستانه که رشته‌ای از حقوق بین الملل و یکی از موضوعات مربوط به رعایت حقوق غیر نظامیان در جنگ

است، مواضع بسیار روشن و محکمی دارد. لازم است اولاً مراکز دینی و علمی مواضع اسلام را به صورت روشن بیان کنند. این مسئله در آیات متعددی از قرآن کریم و کتاب‌های فقهی و حدیثی ما به خوبی وجود دارد.

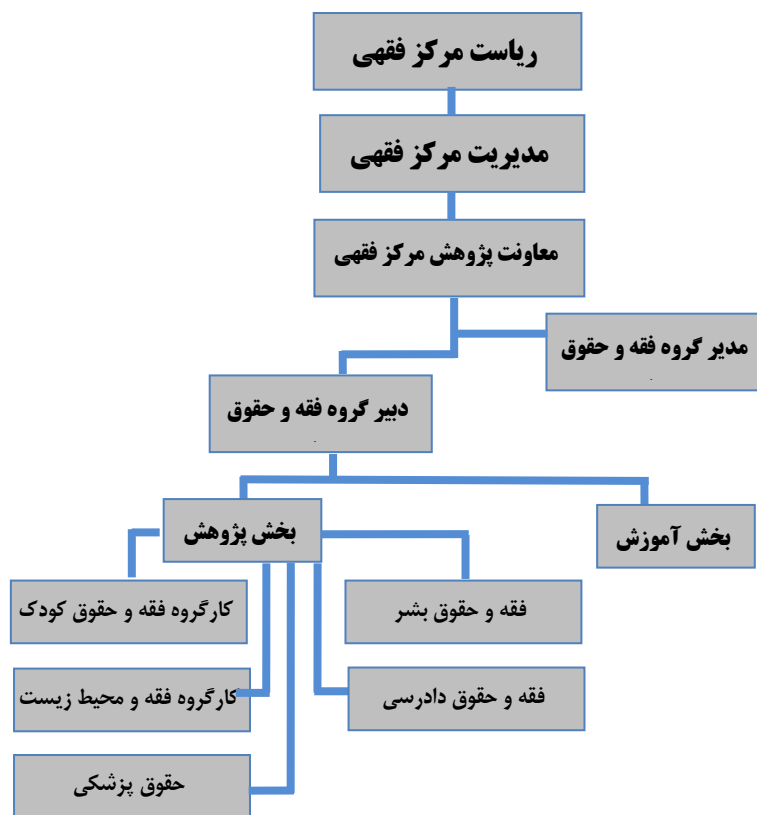
(برگرفته از سخنرانی معظم‌له در افتتاحیه همایش اسلام و حقوق بشردوستانه بین المللی؛ چالش‌ها و چشم‌اندازها)

مقدمه

مرکز فقهی ائمه اطهار علیهم السلام یکی از بزرگترین و گسترده‌ترین نهادهای آموزشی و پژوهشی حوزه علمیه قم است، که با دارا بودن شعبه‌های متعدد در کشورهای جهان به عنوان یک نهاد علمی بین‌المللی، جایگاهی ویژه در حوزه پژوهش‌های تخصصی با رویکرد بومی‌سازی دارد و براساس قرآن، سنت و مکتب اهل بیت علیهم السلام رسالت خویش را در گستره جهانی انجام می‌دهد. تأسیس واحدهای پژوهشی به موازات واحدهای آموزشی یکی از سیاست‌های کلان این مرکز است، که هسته اصلی فعالیت‌های تخصصی در حوزه علوم انسانی برعهده گروه‌های پژوهشی می‌باشد.

این مرکز با هدف توسعه و بالندگی فقه راستین تشیع و پاسخ‌گویی به نیازهای فقهی زمان، در سال ۱۳۷۶ در شهر مقدس قم و به همت مرجع عالی‌قدر مرحوم حضرت آیت الله العظمی فاضل لنکرانی رحمه الله تأسیس شد. معظم له در زمان حیات خود به جهت سنگینی بار مرجعیت، ریاست مرکز را به فرزند شایسته، مدیر و مدبر خود حضرت آیت الله حاج شیخ محمد جواد فاضل لنکرانی (دامت افاضاته) که از اساتید بنام درس خارج حوزه علمیه قم هستند، واگذار نمودند و در وصیت خود نیز بر ادامه فعالیت‌های مرکز فقهی تحت اشراف معظم له تأکید فرموده‌اند.

ساختار تشکیلاتی گروه فقه و حقوق بشر

بخش پژوهش

مقدمه

بی‌تردید پژوهش و تحقیق از مهم‌ترین عوامل رشد جوامع بشری به شمار می‌آید و هیچ تحقیق علمی، بدون آموزش و تربیت نیروی انسانی ماهر و توانمند، به سامان نمی‌رسد، گروه پژوهشی فقه پزشکی از سال تأسیس تا کنون اقدام به تربیت پژوهشگران نخبه در این حوزه کرده است و آثار علمی متعددی را در موضوعات مختلف فقه پزشکی ارائه داده است، که در ذیل مهم‌ترین اقدامات پژوهشی گروه بیان می‌شود:

کتاب‌های فقه حقوق بشر

در جدول ذیل تعداد کتاب‌های منتشر شده به اختصار معرفی می‌شود:

ردیف	عنوان کتاب	تعداد جلد	نویسنده	سال چاپ	نوبت چاپ
۱	واکاوی راه های محرمیت از دیدگاه فقه امامیه	۱ جلد	حسن عالمی طامه	۱۴۰۱	۱
۲	بررسی فقهی حفظ محیط زیست	۱ جلد	سلمان بهجتی اردکانی	۱۴۰۰	۱
۳	ضمان آلودگی هوا از دیدگاه فقه امامیه	۱ جلد	سلمان بهجتی اردکانی	۱۳۹۹	۱
۶	قضاوت شورایی از دیدگاه فقه امامیه	۱ جلد	سید محمد یعقوب موسوی سنگلاخی	۱۳۹۷	۱

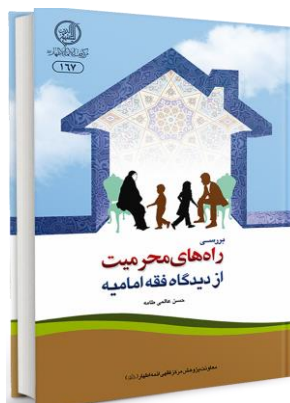
۱۸ □ گروه آموزشی، پژوهشی فقه و حقوق بشر

۷	مبانی استفتائات قضایی حضرت آیت الله العظمی حاج شیخ محمد فاضل لنکرانی	جلد ۱	سید محمدرضا فیاضی و همکاران	۱	
۸	الشروط البنائیه علی ضوء الفقه الامامی	جلد ۱	حبیب ساعدی	۱۳۹۳	۱
۹	بررسی راه های محرمیت از دیدگاه فقه امامیه	جلد ۱	حسن عالمی طامه	۱۳۹۱	۱
۱۰	مبانی فقهی نفوذ حکم قاضی ماذون	جلد ۱	سید محمد یعقوب موسوی سنگلاخی	۱۳۹۰	۱
۱۱	اثبات علمی جرایم؛ پردازش فقهی - حقوقی	جلد ۱	حمید ستوده - علی سعیدی	۱۳۸۹	۱
۱۲	احکام و حقوق کودکان در اسلام	جلد ۱	قدرت الله انصاری	۱۳۸۷	۱
۱۳	مالکیت مردم بر ثروت های عمومی	جلد ۱	سید محمدرضا فیاضی		

طرح های در حال انجام

ردیف	عنوان کتاب	تعداد جلد	نویسنده	سال چاپ	نوبت چاپ
۱	تبدیل پذیری مجازات های شرعی از منظر فقه	جلد ۱	سید محمدرضا فیاضی	-	-
۲	حقوق کودک از منظر فقه امامیه	جلد ۱	محمد مهدی مقدادی	-	-
۳	قضاء القاضی بعلمه	جلد ۱	سید رسول جعفری	-	-

گزارش توصیفی منشورات فقه و حقوق بشر

۱. بررسی راه‌های محرمیت از دیدگاه فقه امامیه

در اثر حاضر راه‌های محرمیت از دیدگاه فقه امامیه بررسی شده است. ضرورت رابطه میان زن و مرد، حفظ حجاب، لزوم رعایت آن و راه‌های محرمیت از مسائل ضروری شریعت اسلام است. در این کتاب ابتدا معنای محرم و مفاهیمی همچون محرمات، مصاهرت،

احصان، شبهه و ... بررسی شده است. سپس در خصوص ضروری بودن رابطه زن و مرد و حدود و چگونگی آن بحث شده و مشروعیت ازدواج و ماهیت راه‌های محرمیت مطرح شده است. در ادامه اسباب تحریم در دو بخش تحریم عقوبتی و تحریم حرمتی بررسی شده و راه‌های ایجاد محرمیت از طریق شیر دادن، عقد و سایر موارد آورده شده است. راه‌های محرمیت فرزندان فرزنده خوانده با فرزندپذیران و بستگان آنان از جمله مباحث مهمی است که در این کتاب مورد بررسی قرار گرفته است.

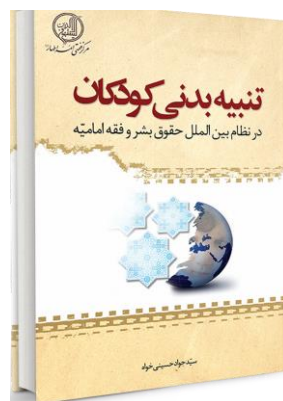
۲. ضمان آلودگی هوا از دیدگاه فقه امامیه

آلودگی هوا مصادیق و پیامدهای متعددی دارد. خلل در سلامتی، تسریع در مرگ و به مخاطره انداختن حیات نسل‌های آتی از آثار آلودگی هوا است. این آسیب‌ها طرح مسئله «ضمان ناشی از آلودگی هوا» را ضروری می‌نماید. اثبات این نوع ضمان از نظرگاه فقه امامیه مسئله اصلی کتاب و واجد بالاترین اهمیت است. «موانع ضمان» و «ضامنین» نیز از مهم‌ترین جوانب بحث است که در نوشتار حاضر بررسی شده است. هدف اصلی کتاب، ایجاد زیربنای فقهی برای مطالعات حقوقی همچون مسئولیت مدنی و وضع قوانین صحیح در قبال خسارات آلودگی هوا است. هم‌چنین بازدارندگی از تولید آلاینده‌های هوایی و ایجاد پشتوانه فقهی برای احکام شرعی در حوزه فقه محیط زیست از اهداف فرعی کتاب به شمار می‌آید.

۳. تنبیه بدنی کودکان در نظام بین الملل حقوق بشر و فقه امامیه

بررسی حقوق «کودکان» در زمینه «تنبیه بدنی» آنان در بهانه تربیت کردن از منظر حقوق اسلامی و فقه امامیه است. در پژوهش حاضر ابتدا به مفهوم و مصادیق تنبیه بدنی کودکان پرداخته شده سپس از منظری حقوقی ممنوعیت

تنبيه بدنى و سوء رفتار با كودكان مورد بحث قرار گرفته و پس از آن از منظرى فقهى (فقه اماميه) موارد جواز و عدم جواز تنبيه بدنى كودكان در زمينه تربيت كردن آنان تبين شده است. نويسنده با توجه به روايات، سيره عملى و تربيتى معصومان و قوانين بين المللى به بررسى ابعاد مختلف تنبيه بدنى كودكان به مقدار و مواقع جواز تنبيه بدنى كودكان اشاره كرده و ادله فقهى جواز تنبيه بدنى و احكام فقهى مترتب بر آن مانند قاعده ضمان، قاعده احسان، ولايت والدين بر فرزندان و اصول تربيت اسلامى را در اين رابطه شرح داده است.

مقالات منتشر شده در دو فصلنامه فقه و اجتهاد

ر	عنوان مقاله	نويسنده	نوع مقاله	تاريخ چاپ	نشريه
۱	ضرورت و بایسته های فقه ورزش	محمد مهدی مقدادی	پژوهشی	۱۳۹۷	فقه و اجتهاد
۲	روا انگاری رهایی از مخالفت با احکام شرع	سید محمدرضا فیاضی	پژوهشی	۱۳۹۳	فقه و اجتهاد
۳	گونه شناسی قراین احراز ظهور از منظر شیخ انصاری	مجتبی گلی زاده	پژوهشی	۱۳۹۹	فقه و اجتهاد
۴	قاعده تناسب منفعت و مسئولیت	رضا پور صدقی و محمد فائزی و محمد نوذری	پژوهشی	۱۳۹۷	فقه و اجتهاد
۵	کاربست قواعد فقه در تأمین و تضمین بُعد اقتصادی امنیت انسانی	سید جواد حسینی خواه	پژوهشی	۱۳۹۵	فقه و اجتهاد
۶	قرینه مقابله و کارایی آن در استنباط احکام	مجتبی گلی زاده سرچشمه	پژوهشی	۱۴۰۲	مشق فقاہت

۱. ضرورت و بایسته های فقه ورزش^۱

اهمیت و توسعه روز افزون ورزش و مسائل مربوط به آن، انبوهی از مباحث و پرسش ها را پیش روی فقه ما قرارداده است، به گونه ای که صحبت از ایجاد گرایشی تخصصی به عنوان «فقه ورزش» مطرح است. باید اذعان نمود که پرداختن به فقه ورزش، باید با مطالعه و بررسی پرسش های زیر بنایی صورت گیرد؛ از جمله این که آیا می توان فقه ورزش را به مثابه یک گرایش فقهی تخصصی محسوب کرد و اساساً جایگاه آن در منظومه فقه چیست؟ و برای تأسیس آن چه اقداماتی باید صورت پذیرد؟ نوشتار حاضر، با نگاهی به جایگاه ورزش و بیان ضرورت و معیارهای تخصصی کردن فقه، ثابت کرده که فقه ورزش، از معیارهای مزبور برخوردار است، از این رو باید به شایستگی مورد توجه قرار گیرد؛ ایجاد و توسعه مطلوب فقه تخصصی ورزش، باید گام به گام و با برنامه مناسب باشد، خاصه آن که در این مسیر، وجود یک برنامه آموزشی جامع نیاز است؛ به گونه ای که قابلیت ارائه آن در حوزه علمیه و مراکز فقهی فراهم شود. هم چنین وجود اساتید و متون آموزشی مناسب در زمره مهم ترین بایسته ها محسوب می گردد.

۱. محمد مهدی مقدادی: دانشیار دانشگاه مفید (مقاله پژوهشی)

۲. روا انکاری رهایی از مخالفت با احکام شرع^۱

رهایی از مخالفت با احکام شرع همواره مورد توجه بوده است. این مسئله در ادیان قبل از اسلام نیز مطرح بوده و در قرآن کریم و روایات، مواردی از راه‌های مشروع و غیرمشروع رهایی از مخالفت با احکام رایج در سایر ادیان، گزارش شده است. در متون فقه اسلامی، این مباحث تحت عنوان «فقه الحیل» یا «حیله‌های شرعی» بیان شده که برخی از آن‌ها در روایات مورد تأیید ائمه معصومین: قرار گرفته و از آنها به عنوان بهترین فرار، که فرار از حرام به حلال و از باطل به حق است، تعبیر شده است. با استفاده از اطلاق این روایات این نتیجه به دست می‌آید که قاعده جاری در این مسئله جواز حیله‌های شرعی است اما از آنجا که حکم خدا قابل تغییر نیست، در مواردی که دلیل خاص بر جواز حیله‌ای نباشد، می‌توان با استفاده از تغییر موضوع به تغییر حکم شرعی و فرار از حرام به سوی حلال رسید؛ زیرا موضوع به منزله علت و سبب حکم است و با تغییر موضوع می‌توان حکم شرعی را تغییر داد.

۳. گونه‌شناسی قراین احراز ظهور از منظر شیخ انصاری^۲

فهم روشمند قرآن و روایات دغدغه همیشگی فقها بوده است که قراین از کلیدی‌ترین عوامل فهم معناست؛ چراکه در متون و گزاره‌های دینی، فراوان از آن استفاده شده است. در حقیقت همان‌طور که دلالت وضعی الفاظ در رسیدن به معنای کلام گوینده مؤثر است، قراین نیز نقش مهمی در فهم معنای کلام دارند.

۱. سید محمد رضا فیاضی: پژوهشگر مرکز فقهی ائمه اطهار. (مقاله پژوهشی)

۲. مجتبی گلی زاده: محقق مرکز فقهی ائمه اطهار. (مقاله پژوهشی)

شیخ انصاری به عنوان یکی از برجسته‌ترین فقها فراوان به قراین احراز ظهور از آیات و روایات پرداخته است که این نوشتار با هدف ارائه قراین فهم ادله و با روش توصیفی - تحلیلی کوشیده، به استخراج، تبویب و تحلیل قراین استظهاری ایشان دست یابد. دلیل نگارش این نوشتار، مشکل تعدد فهم از یک متن است که ناشی از بی‌توجهی به این قراین است. حاصل این نوشتار آنکه قراین در نگاه شیخ انصاری عبارت‌اند از: سیاق، مقابله، سؤال، تعلیل، تناسب حکم و موضوع و غلبه استعمالی.

۴. قاعده تناسب منفعت و مسئولیت^۱

در شریعت اسلام قواعد و روایاتی وجود دارد که بعید نیست از استقراء از آنها یک قاعده کلی با نام «تناسب منافع و ضمان» اصطیاد گردد. در صورت پذیرش چنین قاعده‌ای در هر جا ضمانی ثابت گردد باید منفعت متناسبی نیز مفروع گرفته شود و همچنین در هر موردی که منفعتی برای شخصی ثابت باشد باید ضمانی نیز مفروع باشد.

نوشته حاضر موضوع مذکور را به روش تحلیلی انتقادی از اسناد کتابخانه‌ای مورد بررسی قرار می‌دهد. بررسی ادله نشان می‌دهد قواعدی مانند «الضمان بالخراج»، «بطلان ربح ما لا یضمن»، «من علیه الغرم له الغنم» دلیل و مؤید چنین قاعده‌ای بوده و می‌تواند منشأ پیدایش این قاعده باشد. نظر به ادله، اصل قاعده تناسب مورد پذیرش شریعت اسلامی، در نتیجه تعهدی که خالی از ویژگی مذکور باشد به لحاظ شرعی مردود است مگر اینکه دلیل خاصی آن را

۱. نویسندگان: رضا پور صدقی و محمد فائزی و محمد نوذری پژوهشگران مرکز فقهی ائمه اطهار و استادیار دانشگاه قم. (مقاله پژوهشی)

اجازه داده باشد و در مواردی که ضمانی یا منفعتی ثابت است تعیین مصداق منفعت و ضمان مقابل نیازمند دلیل شرعی یا دلیل عقلانی است.

۵. کاربست قواعد فقه در تأمین و تضمین بُعد اقتصادی امنیت انسانی^۱

امنیت انسانی و به ویژه بُعد اقتصادی آن، در همه جوامع به عنوان یکی از مؤلفه‌های اصلی حقوق بنیادین بشر و توسعه‌یافتگی مورد توجه است. نوشتار حاضر، با روش تحلیلی و تحقیق استنباطی - استنتاجی، درصدد استخراج استنتاج کاربست و دسته‌بندی قواعد فقهی در باب تأمین و تضمین بُعد اقتصادی امنیت انسانی است. بدین منظور، پس از تبیین اجمالی محل بحث در مطالعات امنیتی، دو هنجار و مؤلفه اساسی در امنیت اقتصادی با عناوین «امنیت سرمایه‌گذاری» و «امنیت اشتغال و درآمد» مورد بررسی قرار گرفته و به این نتیجه رسیده‌ایم که پاره‌ای از قواعد فقهی ضمن به رسمیت شناختن و تأکید امنیت اقتصادی افراد، پشتیبان این هنجارها می‌باشد؛ دسته‌ای دیگر از قواعد فقهی جلوی دست‌درازی به حقوق اقتصادی افراد در ساحت سرمایه‌گذاری و اشتغال را گرفته و تولید امنیت می‌کند؛ هرچند در بین قواعد فقهی، برخی قاعده‌ها در مقام محدودکننده آزادی اقتصادی انسان، ثبات و پایداری نظام اقتصادی جامعه اسلامی را مورد توجه قرار می‌دهد.

۱. سید محمدجواد حسینی‌خواه، معاون پژوهشی مرکز فقهی ائمه اطهار. (مقاله پژوهشی)

۶. قرینه مقابله و کارایی آن در استنباط احکام^۱

مسئله قرائن از مباحث مهم اصولی است که از مشغله‌های دیرین فقها، دین‌پژوهان و اندیشمندان اسلامی بوده است و به دلیل جانشینی از دلالت وضعی الفاظ، از کلیدی‌ترین عوامل فهم معناست. در این میان، قرینه مقابله از جایگاه ویژه‌ای در موضوع استنباط احکام برخوردار است؛ چراکه فزونی کاربرد آن در گزاره‌های فقهی و اصولی، نشان از این اهمیت داشته که درخور توجه و تحلیل است. این پژوهش با هدف ارائه ابعاد کارایی این قرینه و با روش توصیفی - تحلیلی کوشیده است تا به استخراج، تبویب و تحلیل کارایی این قرینه در راه استنباط احکام بپردازد. چرایی نوشتار این پژوهش، مشکل تعدد فهم از یک متن واحد است که گاه ناشی از عدم توجه به این قرینه است. بنابراین پرسش مهم، این است که چگونه می‌توان به فهم صحیح ادله لفظیه بر اساس این قرینه دست یافت؟ بر این مبنا، در این مقاله، سعی بر آن است که ابتدا با بررسی اصل اولی حاکم بر مسئله، به ذکر ابعاد کارایی این قرینه، پرداخته شود. یافته‌های این نوشتار این است که قرینه از عوامل فهم معناست و قرینه مقابله، قرینه‌ای است که از تقابل میان دو لفظ از الفاظ موجود در کلام به دست می‌آید و مهم‌ترین موارد کارایی این قرینه در استنباط احکام، در نگاه فقیهان و اصولیان، عبارت‌اند از: تبیین موضوع، حکم، شرط و لوازم کلام. گفتنی است برآیند این پژوهش در حوزه استنباط و استظهار از ادله، کاربرد دارد.

۱. مجتبی گلی زاده سرچشمه: پژوهشگر مقطع خارج مرکز فقهی ائمه اطهار (مقاله پژوهشی)

مقالات منتشر شده در فصلنامه‌های خارج از مرکز

ردیف	عنوان مقاله	نویسنده	نوع مقاله	تاریخ چاپ	نشریه
۱	بررسی فقهی آلاینده‌گی هوا و کاربری نتایج آن در تکمیل قانون هوای پاک	سلمان بهجتی اردکانی	پژوهشی	۱۴۰۰	نشریه اندیشه‌های نوین فقه اجتماعی

نشست‌های علمی گروه

عنوان نشست	تاریخ نشست	دبیر نشست	ارائه دهنده	ناقد/ناقدان
بررسی و نقد سند تحول دولت (بخش نظام حقوقی)	۱۴۰۱/۰۸/۱۹	گلی زاده	دکتر مقدادی	دکتر باقرزاده
حق بر سلامت از منظر کرامت انسان و نقش آن در سیاستگذاری عمومی سلامت	۱۴۰۱/۰۹/۱۶	گلی زاده	دکتر ستوده	دکتر تسخیری
کرامت انسانی در آموزه‌های رضوی و تاثیر آن بر دادرسی عادلانه	۱۴۰۱/۱۲/۱۰	محمدحسین عباسی	دکتر مقدادی	دکتر عزیزالله فهیمی
ماهیت و هنجارهای حقوقی حاکم بر قبرستان بقیع در فقه و حقوق بین الملل	۱۴۰۲/۰۴/۰۵		دکتر سید محسن قائمی	دکتر مقدادی

۲۸ □ گروه آموزشی، پژوهشی فقه و حقوق بشر

میبانی و موارد مداخله دولت در جبران خسارت حوادث رانندگی	۱۴۰۲/۰۸/۱۱	دکتر مهدی فیروزی	دکتر مقدادی	حجت الاسلام خادمی کوشا و دکتر احمد دیلمی
نشست علمی آلودگی هوا از منظر فقه و حقوق	۱۴۰۲/۰۸/۰۹	سلمان بهجتی اردکانی	دکتر علی مشهدی	
ظرفیت ها و راهکارهای پیگیری حوادث غزه از منظر حقوق بین الملل	۱۴۰۲/۱۱/۰۴	محمد مهدی خشک دامن	دکتر مهدی فیروزی	دکتر فضائلی و دکتر ضیائی فر
مسئولیت مدنی بیمارستان ها در برابر آسیب های وارده به بیماران از منظر فقه و حقوق اسلامی	۱۴۰۲/۱۲/۱۹	سید هدایت الله میرسالاری	دکتر مقدادی	
تجاوز اسرائیل به لبنان و ترور شهید سیدحسن نصرالله از منظر حقوق بین الملل	۱۴۰۳/۰۷/۱۸		دکتر سید مصطفی میرمحمدی	---
حقوق کودکان در اسناد بین المللی با تاکید بر وقایع اخیر غزه و لبنان	۱۴۰۳/۰۸/۲۹		دکتر غلامرضا پیوندی	---

نشست های نقد کتاب گروه

عنوان نقد کتاب	تاریخ نشست	دبیر نشست	مؤلف	ناقد/ناقدان
ضمان آلودگی هوا از منظر فقه امامیه	۱۴۰۱/۱۲/۰۲	گلی زاده	سلمان بهجتی اردکانی	دکتر عزیزالله فهیمی

✽ همایش ملی فقه هسته‌ای

همایش ملی فقه هسته‌ای با سخنرانی حضرت آیت الله حاج شیخ محمدجواد فاضل لنکرانی رحمته الله علیه و جمعی از فقها و اندیشمندان روز چهارشنبه ۳۰ بهمن‌ماه ۱۳۹۲ در سالن همایش‌های سازمان انرژی اتمی ایران برگزار شد.

در این همایش که با همکاری مرکز فقهی ائمه اطهار علیهم السلام، پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی و سازمان انرژی اتمی ایران برگزار گردید، موضوع تولید، انباشت و بکارگیری سلاح‌های کشتار جمعی از منظر فقه اسلامی و نیز فتوای تاریخی مقام معظم رهبری (دامت برکاته) در تحریم آن، مورد بحث و بررسی فقها و اندیشمندان قرار گرفت.

به اطلاع محققین ارجمند می‌رساند در همین رابطه می‌توانند به کتاب بررسی فقهی سلاح‌های کشتار جمعی که به قلم حضرت آیت الله حاج شیخ محمدجواد فاضل لنکرانی رحمته الله علیه به رشته تحریر درآمده است، مراجعه کنند. این کتاب در کتابخانه سایت معظم له موجود می‌باشد.

✽ سایت گروه فقه و حقوق بشر

وبگاه «مطالعات شیعی حقوق بشر» در سال ۱۴۰۳ با هدف تبیین، ترویج و توسعه تعالیم اسلام ناب محمدی صلی الله علیه و آله و سلم و معارف اهل بیت علیهم السلام در زمینه مباحث حقوق بشر در گروه فقه و حقوق بشر معاونت پژوهش مرکز فقهی ائمه اطهار علیهم السلام تحت اشراف حضرت آیت الله آقای حاج شیخ محمدجواد فاضل لنکرانی رحمته الله علیه راه‌اندازی شد. این وبگاه تلاش دارد ضمن بیان دیدگاه‌های اسلامی شیعی و تحقیقات فقهی صورت گرفته در زمینه مباحث حقوقی بشری (حقوق و آزادی‌ها، حقوق زنان، کودکان و سالمندان، مهاجرین و اقلیت‌ها، محیط زیست

و...) به سوالات و شبهات پاسخ داده و مطالب و ملاحظات لازم برای تنویر جامعه اسلامی در زمینه حقوق بشر را با شفافیت ارائه کند.

سایت مطالعات شیعی حقوق بشر که به انعکاس اخبار و فعالیت‌های علمی گروه فقه و حقوق بشر مرکز فقهی ائمه اطهار علیهم‌السلام می‌پردازد، در طول فعالیت‌های گذشته خود با تقسیم ۵ گانه مطالب به انتشار برخی رویدادهای برگزار شده پرداخته است. در ادامه تمامی عناوین مطالب موجود در سایت به استحضار شریف می‌رسد و در پایان نیز نظرات کارشناسان طراح و سئو سایت تقدیم می‌گردد؛

۱. بخش اخبار

در این قسمت دو سرفصل خبری وجود دارد:

- کارگاه دوره مختصر حقوق بین‌الملل و بررسی اسناد بین‌المللی؛
- بازدید طلاب مرکز فقهی مشهد مقدس از معاونت آموزش مرکز فقهی قم.
- (قاعدتاً بخش اخبار قسمت مناسبی برای قرارگیری کارگاه دوره مختصر حقوق بین‌الملل نبوده و می‌بایست در قسمت نشست علمی سایت قرار می‌گرفت).

۲. مباحث علمی

- اصل تناسب؛
- اصل تفکیک؛
- اصل ضرورت نظامی؛
- اصل کرامت؛
- استقلال زن؛
- احترام انسان در ۳ بخش؛
- اصل آزادی اراده در قراردادها
- مشروعیت جهاد برای تحمیل ایمان؛
- حکم فقهی اکراه بر ایمان؛

- فقه و حقوق بشر؛ امر به معروف و دریافت انسانی از دین در ۲ بخش؛
- فقه و حقوق بشر؛ امر به معروف و آزادی‌های فردی؛
- فقه و حقوق بشر؛ امر به معروف و علم؛
- فقه و حقوق بشر؛ امر به معروف و عقلانیت عرفی؛
- اکراه ناپذیری دین در آیه «لَا إِكْرَاهَ فِي الدِّينِ»؛
- فقه و مسئله ارتداد.

۳. نشست علمی

- حق تحصیل زن - حق اشتغال زن؛
- حقوق زن: اجحاف یا اثبات؟

۴. انتشارات

در این قسمت مطلبی وجود ندارد.

۵. شبهات

در این قسمت همان دو مورد موجود در بخش نشست علمی تکرار شده است.

- حق تحصیل زن - حق اشتغال زن
- حقوق زن: اجحاف یا اثبات؟

❁ سه نشست تخصصی فقه و حقوق بشر

این نشست‌ها که در تاریخ‌های ۲۷ اردیبهشت، ۳ و ۱۰ خردادماه ۱۳۹۱ به همت گروه فقه و حقوق بشر مرکز فقهی ائمه اطهار (علیهم‌السلام) و با سخنرانی دکتر سعید رهایی، دکتر محمدحسن ضیائی‌فر، دکتر حسنعلی علی‌اکبریان و دکتر سروش محلاتی برگزار گردیده است به بررسی چالش‌های پیش‌روی توسعه مباحث حقوق بشری، راهکارهای حل آن و پیشبرد اهداف در راستای نظام فقه اسلامی پرداخته است.

در این جلسات سه‌گانه با مطالعه مکاتب حقوق بشری نوین سعی بر آن بوده است که میان تعالیم آسمانی دین اسلام و تعالیم سایر ادیان و مکاتب فکری انسانی در زمینه حقوق بنیادین بشر، مقارنه و تطبیقی میان آن دو صورت گرفته تا از این رهگذر پویایی و کارایی آنچه که از سوی شارع مقدس اسلام صادر شده است به اثبات برسد.

سخنرانان این جلسات با بررسی محورهای مهمی در باب حقوق بشر (همچون تساوی یا عدم تساوی پذیرش حقوق بشر با پذیرش برابری همه انسان‌ها، حق آزادی، رفتار انسانی، ضمانت اجراء و...) به پاسخ بسیاری از شبهات مطرح در زمینه مسائل حقوق بشری از منظر فقه اسلامی پرداخته‌اند. مشروح مطالب بیان شده در این نشست‌ها در شماره ۴ از کتاب نشست‌های علمی مرکز فقهی ائمه اطهار علیهم‌السلام ذکر شده است.

بخش آموزش

مقدمه

در پرتو پیشرفت علم و تغییر سبک زندگی انسان عصر مدرن، مسائل و موضوعات چالشی پیش روی عالمان و فقیهان دین قرار گرفته است و هرروزه به نمونه‌های آن افزوده می‌شود، تا جایی که به جرأت می‌توان مسائل نوپیدا را بیشتر از مسائل پیشین دانست؛ ازاین‌رو در راستای پاسخ‌گویی به مسائل مستحدث، نیازمند تأسیس و تدوین فقه‌های تخصصی و میان‌رشته‌ای هستیم تا بتوان با موضوع‌شناسی و بررسی عالمانه بر اساس ادله فقهی اصولی، حکم مسائل جدید را استنباط کرد.

گسترش روزافزون قلمرو علم فقه، پیدایش مسائل مستحدثه فراوان، پاسخ‌گویی به نیازهای فقهی روزآمد جامعه، برنامه‌ریزی برای رشد متوازن فقه در جهت نظام‌سازی و ارتقای توانایی پاسخ‌گویی و تعیین وظیفه مکلفان، ضرورت ایجاد رشته و گرایش تخصصی با عنوان فقه و حقوق بشر را مطرح ساخته است که باید با مطالعه و بررسی پرسش‌های مبنایی و زیرساختی صورت پذیرد.

پیشرفت دانش حقوق، کشف عرصه‌های نوین و ابتلای عموم مردم با مسائل این چنینی، فقه و حقوق بشر را به یکی از مهم‌ترین عرصه‌های فقه‌های تخصصی تبدیل کرده است، از این رو، با تأکید و دستور رئیس محترم مرکز فقهی ائمه اطهار (علیهم‌السلام)

حضرت آیت الله حاج شیخ جواد فاضل لنکرانی دامت برکاته، مبنی بر ضرورت تأسیس رشته فقه و حقوق بشر، گروه فقه و حقوق بشر اقدام به تدوین سرفصل های رشته فقه و حقوق بشر و به برگزاری دوره های آموزشی در این حوزه نموده است، به امید آن که در سایه توجهات حضرت بقیة الله الاعظم (علیه السلام) گامی مؤثر در مسیر اعتلای فقه شیعه برداشته شود.

اهداف دوره تخصصی فقه و حقوق بشر

- شناخت نسبت به حوزه مسائل حقوقی و تحقیق و تحلیل فقهی موضوعات آن؛
- تربیت محقق در خصوص فقه و حقوق بشر؛ (دستیابی به قدرت استنباط در رشته تخصصی و مجتهد متجزی در موضوعات مرتبط با فقه و حقوق بشر)
- تربیت مدرس برای مقاطع تحصیلی عالی در زمینه مذکور؛
- تولید و گسترش مرزهای دانش در فقه و حقوق بشر؛
- کاربردی کردن فقه به منظور طراحی نظام حقوقی بر پایه فقه اسلامی؛
- ترویج و دفاع علمی از فقه اهل بیت (علیهم السلام) و پاسخ گویی به مسائل نوپدید و مورد نیاز اهل شریعت، بر اساس اصول و قوانین اجتهادی در سایه فقه جواهری و پویا.

دوره آموزش تنویری شیوه نگارش

آموزش تنویری شیوه نگارش در سه سطح باید انجام پذیرد، تا به صورت تکاملی سبب رشد مهارت دانش پژوهان در ارائه تحقیقات شود:

۱. آموزش شیوه نگارش در سطح مقدماتی؛
۲. آموزش شیوه نگارش در سطح متوسطه؛
۳. آموزش شیوه نگارش در سطح عالی.

دیگر برنامه های دوره آموزشی

- نشست نقد کتاب

- بازدید از نمایشگاه ها و سایر مراکز مرتبط.

فعالیت های آموزشی برگزار شده توسط گروه

برخی از فعالیت های آموزشی صورت گرفته توسط گروه فقه و حقوق بشر که در راستای تقویت بنیه علمی و امر پژوهش در میان دانش پژوهان فقه و حقوق بشر به سرانجام رسیده و در ادامه نیز گزارش تصویری مربوط به آن خواهد آمد عبارتند از:

عنوان و جزئیات برنامه	سخنرانان
کارگاه دوره مختصر حقوق بشر در اسناد بین المللی (بنیان ها، ابعاد، کلیات و حقوق حمایتی) در ۱۴ جلسه تاریخ شروع: ۱۵ آبان ماه ۱۴۰۲	دکتر محمد صالح تسخیری (عضو هیات علمی دانشگاه قم)
کارگاه آموزشی نظریه ها درباره مفهوم حق در حال برگزاری (۱۱ جلسه برگزار شده) تاریخ شروع: ۶ اردیبهشت ماه ۱۴۰۳	دکتر محمود حکمت نیا (عضو هیات علمی پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی)
کارگاه یک روزه حقوق محیط زیست با تاکید بر ابعاد کاربردی و حقوق ایران تاریخ برگزاری: ۱۱ خردادماه ۱۴۰۲	دکتر علی مشهدی (دانشیار دانشکده حقوق دانشگاه قم)

۱- دوره حقوق بشردوستانه (یکروزه)

با استعانت از خداوند متعال و در پرتو توجهات حضرت ولی عصر علیه السلام و به منظور ارتقای آگاهی فضلا، پژوهشگران و دانش پژوهان نسبت به مباحث پر اهمیت و روزآمد حقوق بشردوستانه و تبیین آموزه‌های ژرف و جامع شریعت مقدس اسلام خاصه مکتب تشیع، در این باره همایش و کارگاه علمی «اسلام و حقوق بشردوستانه بین المللی، چالش‌ها و چشم اندازها» با همت و مشارکت مرکز فقهی ائمه اطهار علیهم السلام و مرکز مطالعات تطبیقی اسلام و حقوق بشردوستانه بین المللی و با همکاری جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران، کمیته ملی حقوق بشر دوستانه، جامعه المصطفی صلی الله علیه و آله العالمیه و کمیته بین المللی صلیب سرخ طی روزهای ۲۰ و ۲۱ اسفندماه ماه ۱۳۹۳ در مرکز فقهی ائمه اطهار علیهم السلام برگزار شد. این برنامه علمی که در آن جمعی از اندیشمندان و اساتید برجسته و نیز نمایندگان کمیته بین المللی صلیب سرخ و هلال احمر جمهوری اسلامی ایران نیز حضور داشتند که با استقبال فضلا و دانش پژوهان (بیش از ۱۶۰ نفر) همراه بود.

اساتید و سخنرانان این دوره (۱۹ نفر) که از اساتید برجسته حوزوی و دانشگاهی بودند، محورهای موضوعی ذیل را طی دو روز به صورت فشرده مورد بررسی و واکاوی قرار دادند:

- ◀ اصول و ارزش‌های مشترک در اسلام و حقوق بشردوستانه بین المللی؛
- ◀ حمایت‌ها در مخاصمات مسلحانه از منظر اسلام و حقوق بشردوستانه بین المللی؛
- ◀ تحولات در حقوق بشردوستانه؛
- ◀ نهادهای موثر در حقوق بشردوستانه
- ◀ ضمانت اجرای قانونی حقوق بشردوستانه
- ◀ چالش‌های نو در حقوق بشردوستانه

سخنرانان و اساتید دوره: (۱۹ استاد)

۱. حضرت آیت الله محمد جواد فاضل لنکرانی (ریاست محترم مرکز فقهی ائمه اطهار علیهم السلام).
۲. حضرت آیت الله علیرضا اعرافی (ریاست محترم جامعه المصطفی صلی الله علیه و آله العالمیه).
۳. حضرت آیت الله سید احمد حسینی خراسانی (استاد دروس خارج حوزه).
۴. حضرت حجت الاسلام و المسلمین محمد جواد ارسطا.
۵. سید محمدرضا دستغیب (مدیر مرکز مطالعات اسلام و حقوق بشردوستانه بین المللی).
۶. آقای دکتر سعید منصوری (رئیس دبیرخانه کمیته ملی حقوق بشردوستانه).
۷. خانم انگلیکا شاپ (نماینده کمیته بین المللی صلیب سرخ).
۸. حجت الاسلام و المسلمین آقای دکتر سعید رهایی (مدرس حوزه و عضو هیئت علمی دانشگاه مفید قم).
۹. دکتر محمد مهدی مقدادی (عضو هیئت علمی دانشگاه مفید و معاون پژوهش مرکز فقهی ائمه اطهار علیهم السلام).
۱۰. آقای دکتر علی رضا دلخوش (دکتری حقوق بین الملل).
۱۱. آقای دکتر سید یاسر ضیایی (عضو هیئت علمی دانشگاه قم).
۱۲. آقای دکتر فضائلی (عضو هیئت علمی دانشگاه قم).
۱۳. آقای دکتر محمد حسن ضیایی فر (دبیر کمیسیون حقوق بشر اسلامی).
۱۴. آقای جبار اصلانی (دکتری حقوق بین الملل).
۱۵. آقای دکتر پوریا عسکری (عضو هیئت علمی دانشگاه تربیت مدرس).

۱۶. آقای دکتر علی مشهدی (عضو هیئت علمی دانشگاه قم).
 ۱۷. آقای دکتر محمد حبیبی مجنده (عضو هیئت علمی دانشگاه مفید قم).
 ۱۸. آقای دکتر غلامعلی قاسمی (دکتری حقوق بین الملل و عضو هیئت علمی دانشگاه قم).
 ۱۹. حجت الاسلام والمسلمین آقای سید مصطفی میرمحمدی (عضو هیئت علمی دانشگاه مفید قم).
- عناوین نشست‌های تخصصی برگزار شده نیز به شرح ذیل است:
۱. اصول و ارزشهای مشترک در اسلام و حقوق بشردوستانه بین المللی فناوری در مخاصمات مسلحانه؛
 ۲. پیشینه، تحولات و نهادهای مؤثر در حقوق بشردوستانه؛
 ۳. حمایت در مخاصمات مسلحانه از منظر اسلام و حقوق بشردوستانه بین المللی؛
 ۴. ضمانت اجرای قانونی حقوق بشردوستانه؛
 ۵. چالش‌های جدید در مخاصمات مسلحانه از منظر اسلام و حقوق بشردوستانه بین المللی.

۲- دوره آموزشی «بررسی و پاسخ‌دهی به پرسش‌ها و چالش‌ها و شبهات مطروحه فراروی فقه اهل‌بیت (علیهم‌السلام) در مقوله حقوق بشر بین‌المللی»

این دوره آموزشی حقوق بشر با رویکرد اسلامی و با همکاری دفتر کمیسیون حقوق بشر اسلامی ایران در پنج روز (دهم تا چهاردهم تیرماه ۱۳۹۱) در مرکز فقهی ائمه اطهار برگزار شد. در این دوره با حضور اساتید برجسته حوزه و نیز اساتید حقوق بشر و حقوق بین‌الملل حوزه و دانشگاه و با مدیریت دکتر محمدمهدی مقفادی، جمع زیادی از فضلا و محققین مرکز فقهی ائمه اطهار و نیز جمعی از فضایی حوزه علمیه قم شرکت فعال داشتند و طی هجده نشست علمی تخصصی دوره آموزشی به بررسی و پاسخ‌دهی به پرسش‌ها و چالش‌ها و شبهات مطروحه فراروی فقه اهل‌بیت (علیهم‌السلام) در مقوله حقوق بشر بین‌المللی پرداختند.

در روز نخست این دوره دکتر محمد حسین ضیایی‌فر دبیر کمیسیون حقوق بشر اسلامی ابتدا برنامه را معرفی کردند و حجت‌الاسلام والمسلمین دکتر باقرزاده - عضو هیات علمی موسسه آموزشی پژوهشی امام خمینی (ره) - درباره چالش‌های حوزه مبانی بنیادی حقوق بشر، حجت‌الاسلام والمسلمین دکتر ارسطا - عضو هیات علمی پردیس قم دانشگاه تهران - در رابطه با حکم حکومتی و ظرفیت‌های آن برای رفع چالش‌های عرصه حقوق بشر بین‌المللی، دکتر ناصر قربان‌نیا در زمینه محدوده‌ها و قیود وارده بر حقوق بشر در فقه و موازین بین‌المللی، حجت‌الاسلام والمسلمین دکتر سید جواد ورعی - عضو هیات علمی پژوهشگاه حوزه و دانشگاه - و حجت‌الاسلام والمسلمین سیدضیا مرتضوی - عضو هیات علمی پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی - در زمینه نگاهی به ابتکارات فقهی امام خمینی (ره) برای اداره بهینه جامعه و پیشبرد حقوق مردم ارائه بحث داشتند.

در روز دوم این دوره، آیت الله ابوالقاسم علیدوست - استاد سطوح عالی حوزه - در زمینه جایگاه مصلحت در حل چالش‌های فراروی فقه در عرصه حقوق بشر بین‌المللی، حجت‌الاسلام والمسلمین دکتر جوان آراسته - عضو هیات علمی پژوهشگاه حوزه و دانشگاه - در زمینه بررسی شبهات و پرسش‌های فراروی فقه در حیطه مشارکت سیاسی، آیت الله شیخ محمد قاضی - استاد سطوح عالی حوزه علمیه - و حجت‌الاسلام والمسلمین کریمی نیا - معاون مرکز تخصصی حقوق و قضای اسلامی و دکتر طباطبائی - عضو هیات علمی پردیس قم دانشگاه تهران - مشترکاً در زمینه حقوق اقلیت‌ها، حجت‌الاسلام والمسلمین اکبریان در زمینه شبهات و چالش‌های مطروحه فراروی فقه در حیطه آزادی نظر، بیان و عقیده ارائه بحث داشتند.

در روز سوم این دوره، حجت‌الاسلام والمسلمین دکتر جلال‌الدین قیاسی - عضو هیات علمی دانشگاه قم، دکتر محمدعلی حاجی ده‌آبادی عضو هیئت علمی دانشگاه قم و دکتر سعید قماش - عضو هیات علمی دانشگاه کاشان - در زمینه شبهات و چالش‌های فراروی فقه در قلمرو عدالت کیفری و حقوق بشر، حجت‌الاسلام والمسلمین دکتر عزیزالله فهیمی - عضو هیات علمی دانشگاه قم - در زمینه رویکرد فقه به توسعه و ترویج حقوق همبستگی در سطح جهانی با تمرکز بر حق به محیط زیست سالم، ارائه بحث داشتند.

در روز چهارم این دوره، دکتر محمود حکمت‌نیا - عضو هیات علمی پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی - در زمینه آشنایی با مباحث روش‌شناسی و نحوه پاسخ‌دهی به مسئله‌ها و چالش‌های حوزه حقوق بشر و همچنین بررسی پرسش‌ها و شبهات موجود در حیطه حقوق زن، حجت‌الاسلام والمسلمین زیبایی‌نژاد - رئیس دفتر مطالعات و تحقیقات زنان حوزه‌های علمیه خاوران - در زمینه بررسی چالش‌ها و پرسش‌های حیطه حقوق زن و حجت‌الاسلام والمسلمین هدایت‌نیا -

عضو هیات علمی پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی - در زمینه بررسی پرسش‌ها و شبهات مطروحه در حیطه حقوق خانواده - ارائه بحث داشتند.

در روز پنجم و پایانی این دوره آموزشی که برای اولین بار از ابتدای انقلاب اسلامی با چنین عنوانی برگزار می‌شود، دکتر غلامرضا پیوندی - عضو هیات علمی پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی - در زمینه حقوق کودک و آیت الله احمد مبلغی - رئیس مرکز تحقیقات اسلامی مجلس شورای اسلامی - در زمینه ظرفیت‌های فقه اسلامی برای ارتقاء بخشی مباحث حقوق بشر، ارائه بحث داشتند و به پرسش‌های حاضران پاسخ دادند.

عصر روز پایانی این دوره، کارگاه آموزشی در زمینه یافته‌های تحقیقاتی چند طرح انجام شده در کشور راجع به حقوق کودک برگزار شد. این برنامه توسط دکتر محمد مهدی مقدادی - عضو هیئت علمی دانشگاه مفید، حجت الاسلام والمسلمین دکتر میر محمدی - عضو هیات علمی دانشگاه مفید و دکتر محمد روشن - عضو هیات علمی دانشگاه شهید بهشتی اجرا گردید.

سخنران پایانی این دوره، ریاست مرکز فقهی حضرت آیت الله محمدجواد فاضل لنکرانی بود که با عنوان مسئولیت فقها و مراکز فقهی در خصوص ضرورت تبیین دقیق منظومه جامع حقوق بشر در اسلام و پاسخ عالمانه به شبهات و پرسش‌های مطروحه در سطح جهانی، به نقد و بیان عالمانه اشکالات اعلامیه جهانی حقوق بشر پرداختند.

در خلال برگزاری این ۱۸ نشست تخصصی صدها پرسش از سوی شرکت‌کنندگان در دوره که قریب به ۸۰ نفر هستند مطرح و از سوی اساتید دوره پاسخ داده شده است.

در حاشیه برگزاری این دوره‌ها نیز نمایشگاهی از آخرین آثار منتشر شده از سوی مراکز پژوهشی تهران و قم در حیطه‌های مختلف حقوق بشر برپا شده بود.

گزارش تصویری

پوستره‌های نشست

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

یازدهم کنگره بین المللی بقیع، عیدان امامان و اصحاب

سومین پیش نشست کنفرانس علمی: بقیع، عیدان امامان و اصحاب

ماهیت و हजारهای حقوقی حاکم بر قبرستان بقیع در فقه و حقوق بین الملل

ارائه دهنده:

حجت الاسلام جناب آقای دکتر
سید محسن قائمی

تألیف:

جناب آقای دکتر
محمد مهدی مقدادی

زمان: دومین بهمن ماه ۱۴۰۲ / ساعت: ۹ صبح

مکان: ۷۵ شهری عباس پور، خیابان شهید موسوی، ساختمان حوزه

تمدنی دانشگاه قم - قفسه در امور حج و زیارت، طبقه چهارم، اتاق جلسات

اینک پیس میزبان: <https://live.hzrc.ac.ir>

کارگاه آموزشی

نظریه‌ها درباره مفهوم حق

ارائه دهنده

دکتر محمود حکمت‌نیا

عضو هیات علمی پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی

دبیر علمی

حجت الاسلام والمسلمین مجتبی گل‌زاده

پنجشنبه (یکشنبه در میان)

۱۶ دیماه ۱۴۰۳ - ساعت ۱۱ الی ۱۳

علاقتمندان برای شرکت در این کارگاه نام و نام خانوادگی خود را در شماره ۰۹۱۸۸۳۳۷۱۳۹ پیامک نمایند.

به شرکت کنندگان احترام در آخر دوره کوهایی داده خواهد شد.

۲- جلسه - سلسله جلسات

www.markazfeqhi.com/live

مکان: مرکز فقهی ائمه اطهار (ع)

گردوه بزرگداشتی با همکاری گروه فقه و حقوق برتر گروه فقهی الهیامهاران و مرکز علمی امامیاد

مجلس شورای اسلامی
جمهوری اسلامی ایران

فهرست علمی

گروه فقه بزرگداشتی

۲۰

مجلس شورای اسلامی

مسئولیت مدنی بیمارستان‌ها

در برابر آسیب‌های وارده به بیماران

از منظر فقه و حقوق اسلامی

ارائه دهنده

دکتر محمد مهدی مقدادی

میر ابراهیم، فقه برتر گروه فقهی الهیامهاران و گروه فقه بزرگداشتی امامیاد

دبیر علمی

حجت الاسلام والمسلمین سید هادی الله میرسالاری

گروه فقه بزرگداشتی مرکز فقهی الهیامهاران و استاد سطوح عالی حوزه

روزنامه: ۱۵ شهریور ماه ۱۴۰۲، شماره: ۱۹

مکان: مرکز فقهی الهیامهاران - طبقه ۳ - اتاق جلسات

لینک و وبسایت: www.markazefiqhi.com/live

مرکز فقه و حقوق بشر

گروه فقه و حقوق بشر

کارگاه دوره مختصر

حقوق بشر در اسناد بین المللی

(بنیان‌ها، ایجاد، کلیات و حقوق حمایتی)

ارائه دهنده

دکتر محمد صالح تسخیری

عضو هیأت علمی دانشگاه قم

دبیر سرگرم

حجت الاسلام والمسلمین سید علی گلپایه

دبیر گروه فقه و حقوق بشر مرکز فقهی آئینه انبیا (ع)

دو سینه‌ها به مدت ده جلسه

تاریخ شروع: ۱۴ آبان ۱۴۰۲ - ساعت: ۱۱ تا ۱۴

علاقه‌مندان برای شرکت در این کارگاه باید نام و نام خانوادگی خود را به شماره: ۰۹۱۳۲۲۳۱۳۹ پیامک نمایند.

به شرکت کنندگان مجتهد در آخر دوره، گروه داده خواهد شد.

www.markazefiqhi.com/live

مکان: مرکز فقهی آئینه انبیا (ع) - محله ۲ - سالن جلسات

۴۸ □ گروه آموزشی، پژوهشی فقه و حقوق بشر

مرکز فقهی ائمه اطهار (ع) و سازمان علمی فرهنگی آستان قدس رضوی، برگزار می کنند:

کرسی تخصصی فقه و حقوق بشر (۵)

سومین پیش نشست پنجمین کنگره جهانی امام رضا (ع)

کرامت انسانی در آموزه های رضوی و تأثیر آن بر دادرسی عادلانه

دکتر محمد مهدی مفدادی
رئیس گروه فقه و حقوق بشر مرکز فقهی ائمه اطهار (ع) و عضو هیأت علمی دانشگاه طب

ارائه دهنده

حجت الاسلام والمسلمین دکتر عزیز الله فیهی
رئیس هیأت علمی دانشگاه قم

دبیر علمی

حجت الاسلام والمسلمین محمد حسین عباسی
رئیس هیأت علمی گروه فقه و حقوق بشر مرکز فقهی ائمه اطهار (ع)

چهارشنبه، ۱۰ اسفند ماه ۱۴۰۱، ساعت ۱۶:۳۰ الی ۱۸:۰۰

مکان: مرکز فقهی ائمه اطهار (ع) - طبقه ۲ - سالن جلسات

لینک وبسایت: www.markazfeqi.com/live

گروه فقه و حقوق بشر مرکز پژوهشی فقه و احکام فاضل با همکاری ستاد راهبردی محیط زیست منابع طبیعی و کشاورزی حوزه های علمیه برگزار می کند:

کارگاه یک روزه حقوق محیط زیست با تأکید بر ابعاد کاربردی و حقوق ایران

ارائه دهنده

دکتر علی مشهیدی
رئیس هیأت علمی دانشگاه قم

دبیر علمی

حجت الاسلام والمسلمین سلمان بهجتی
رئیس هیأت علمی گروه فقه و حقوق بشر مرکز پژوهشی فقه و احکام فاضل

پنجشنبه ۱۱ خرداد ماه ۱۴۰۲ - ساعت ۸ الی ۱۶

محل برگزاری: برجی شرکت در این کارگاه نام و نام خانوادگی خود را به شماره ۹۱۹۸۳۷۱۳۹ پیامک نمایند. به شرکت کنندگان مجوز حضور در آجر حوزه کوهی داده خواهد شد.

لینک: مرکز فقهی ائمه اطهار (ع) - طبقه ۲ - سالن جلسات

www.markazfeqi.com/live

گروه فقه و حقوق با همکاری اداره تعاملات علمی و بین المللی پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی برگزار می کند:

تجاوز اسرائیل به لبنان و ترور شهید سید حسن نصرالله از منظر حقوق بین الملل

نشست تخصصی

با حضور:

مجتبی میرمحمدتقی میرمحمدتقی

چهارشنبه ۱۸ مهر ماه ۱۴۰۳، ساعت ۱۳:۳۰

مکان: قم، نبوایان قدس، کوچه ۱۰، پلاک ۵ پژوهشگاه زن و خانواده طبقه ششم

نشست علمی

حقوق کودکان در اسناد بین المللی با تأکید بر وقایع اخیر غزه و لبنان

حجت الاسلام والمسلمین دکتر غلامرضا بیوندی
عضو هیأت علمی پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی

سه شنبه، ۲۹ آبان ماه ۱۴۰۳، ساعت ۱۰

قم، نبوایان قدس، کوچه ۱۰، پلاک ۵ پژوهشگاه زن و خانواده طبقه ششم

[wfrc.ac.ir](https://www.wfrc.ac.ir)

نشست علمی

گروه فقه منابع محیط زیست پژوهشگاه مطالعات فقه و معاصر برگزار می کند:

نشست علمی آلودگی هوا از منظر فقه و حقوق

ارائه دهنده

دکتر علی مشهیدی
رئیس هیأت علمی دانشگاه قم

ارائه دهنده

حجت الاسلام سلمان بهجتی
رئیس هیأت علمی گروه فقه و حقوق بشر مرکز پژوهشی فقه و احکام فاضل

دبیر جلسه: حجت الاسلام سید حمید خوشنای

سه شنبه ۹ آبان - ساعت ۱۸:۳۰

دو شهر کوچه ۲۰ پلاک ۵۲ سالن جلسات پژوهشگاه مطالعات فقه و معاصر

ورود مجازی

گزارش‌های تصویری برنامه‌ها

۵۰ گروه آموزشی، پژوهشی فقه و حقوق بشر

گزارش تصویری □ ۵۱

۵۲ □ گروه آموزشی، پژوهشی فقه و حقوق بشر

